

אחדות האורגנית

אמיל דורקהיים - מאבות הסוציולוגיה ומדעי החברה.

"האדם האובדני כמעט שאינו נמצא בקשר עם הסביבה. הוא מרגיש חוסר זהות חברתית, בודד ומנוכר. התאבדות כזאת נובעת מרצונות נרקסיסטיים שלא מומשו. האדם מרגיש שהוא לבד ואין לו את החברה כמשענת תומכת..."

1. סנהדרין כז,ב

" וכשלו איש באחיו" (ויקרא כו, לו) - איש בעון אחיו - מלמד שכולן ערבים זה בזה .

1א. אוצר המדרשים, ילמדנו, עמ' 225. ע"ע תנ"כ"ה , פרשה יב.

שכל ישראל נקראו נפש אחת... ואם חטא אחד מהם - כולם ערבים זה בזה.

2. שפת אמת ליקוטים - פרשת ויצא

ידוע שעל ידי חטא קטן של הצדיק באים פשוטי בני ישראל לעונות חמורים, כי כשהצדיק בלי חטא נשמרים על ידו גם פשוטי בני ישראל ... וכן להיפוך על ידי חטאים ועונות בני ישראל גורמים לצדיקים גם כן חטאים קטנים ולכן צריך הצדיק לשוב עבור בני ישראל כי ח"ו הוא גרם להם וכן לבקש מהש"י כפרה על כל עונות בני ישראל ופשעיהם כנ"ל:

3. ספר באר מים חיים פרשת אמור - פרק כא

אמרו חז"ל (ברכות ל"ב). במשה רבינו כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל וכי כי כשכלל ישראל עושים הטוב ממילא יגיע זה גם לראשי הדור שיעלו במעלות רבות ונכבדות. כי הם אחד ממש. ועל כן לך ראה מהפתיות ושטות הגדול שעושים בני אדם שרודפים לנקום בחבריהם ולעשות בהם דין במכות ועונשים או בהפסד ממונם אם עשה לו חבירו איזה רעה. ואיך לא יתן דעתו כי את עצמו הוא מכה לא חבירו כיון שכל ישראל גוף אחד הוא. וכשחבירו יוכה גם לו יגיע הכאב. ואם לא עכשיו, יגיע לו אחר זמן כיון שאחד הם.

4. ספר השל"ה הקדוש - מסכת סוכה - פרק תורה אור (יג)

סוד עמוד השלום הוא סוד גדול ונורא, כי ישראל נקראים כנסת ישראל, כי אף על פי שלמטה הם נפרדים זה מזה, מכל מקום למעלה בסוד נשמתם הם אחדות אחד...

5. מדרש רבה בראשית פרשה ע פסקה ט

... ר' שמעון בן יהודה איש כפר עכו אמר משום ר' שמואל שאילו היו ישראל חסרים עוד אחד לא היו מקבלים את התורה .

5א. דברים רבה ז, ח:

א"ר שמעון בן יוחאי: מנין אתה אומר אילו היו ישראל חסרים אפילו אדם א' לא היתה השכינה נגלית עליהן? דכתיב (שמות יט יא) 'כי ביום השלישי ירד ד' לעיני כל העם על הר סיני...'. (ועיין ספר חסידים סי' רלג.)

6. ספר החינוך - מצוה רצו

ועוד אמרו זכרונם לברכה [ירושלמי תרומות פ"ח ה"ד] שאפילו היו כמה אלפים ישראלים ואמרו להם אנסים תנו לנו אחד מכם ואם לאו נהרוג כולכם, יהרגו כולם ואל ימסרו נפש אחת מישראל. ודוקא כשאמרו להם אחד סתם, אבל ייחודוהו להם בפירוש שאמרו תנו לנו פלוני ואם לאו נהרוג כולכם, רשאיין ליתנו, כענין הידוע בשבע בן בכרי. וכן הדין בנשים שאמרו להן גוים תנו לנו אחת מכם וכי, כדאיתא במסכת תרומות פרק שמיני [מ"ב]:

7. יערות דבש, ב, דרוש יב

ועיקר לאהוב איש את רעהו בכל דבר, ובעונות הרבים ע"י שנאה באים כמה עונות, כי אין מוכיח לרעהו, ויתן שמחה בלבו בראותו חבירו עובר עבירה שמח בחלקו, כי הוא אינו עובר, ובוזה יש שטות גדולה משני טעמים, א' כאשר אמרתי פעם בפעם, כי כל ישראל איש אחד וגוף אחד, וא"כ היתכן שישמח אבר אחד על חבירו אני צדיק ואתה רשע, א"כ מה יועיל אם אני אין מגלח זקני בתער וחברי מגלח, הרי אני חצי מגולח וחצי אינו מגולח, וכן הכל.

8. מדרש משלי פרשה א

כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, וכל המאבד נפש אחת מישראל כאילו אבד עולם מלא.

9. עין איה ברכות 384

שכו. א"ל מפני מה אני מטמא ואתם מטהרים כו', א"ל מפני שאתה מעבר שנים וקובע חדשים בחו"ל כו'. קדושים

המה כל פרטי ודקדוקי תורה, אשרי נזהר בהם ומקיימם באהבה, ואוי לו למי שדש בעקביו אפילו דקדוק של מצוה קלה.

אמנם שורש קדושת הפרטים צריכה להיות ניכרת, מפני שהם ענפי הכלל שהם באים ממנו ונמשכים אליו. והכלל שכל התורה כולה תלויה בו, הוא קיום עם ד' בכל צביונו ותמימותו, שהוא אפשרי דוקא בארץ ישראל.

9א. אורות הקודש ג קמז

האדם צריך להחלץ תמיד ממסגרותיו הפרטיות, הממלאות את כל מהותו, עד שכל רעיונותיו סובבים תמיד רק על דבר גורלו הפרטי, שזהו מוריד את האדם לעומק הקטנות, ואין קץ ליסורים גשמיים ורוחניים, המסובבים מזה. אבל צריך שתהיה מחשבתו ורצונו, ויסוד רעיונותיו נתונים להכללות, לכללות הכל, לכללות העולם, לאדם, לכללות ישראל, לכל היקום. ומזה תתבסס אצלו גם הפרטיות שלו בצורה הראויה.

10. אוצרות הראיה ד עמוד 158

שמעו אלי עמי, מתוך נשמתו אני מדבר עמכם, מתוך נשמת נשמת, מתוך קשר החיים שאני קשור בכולכם, ואתם כולכם קשורים בי, מתוך אותה ההרגשה שאני חש אותה עמוק יותר מכל הרגשות החיים שלי, שאתם רק אתם, רק כולכם, כולכם, כל נשמותיכם, כל דורותיכם, רק אתם הנכם תוכן חיי, בכס אני חי, בכס, בחטיבה הכוללת של כולכם יש לחיי אותו התוכן, שהוא קרוי חיים, מבלעדכם אין לי כלום, כל התקוות, כל השאיפות, כל הערך של שיווי החיים, הכל אני מוצא בקרבי רק עמכם, ואני זקוק להתקשר עם נשמותיכם כולכם, אני מוכרח לאהבה אתכם אהבה אין קץ, אי אפשר לי להרגיש שום הרגשה אחרת, כל האהבות הקטנות עם הגדולות שבכל תהלוכות חיי, הכל אצורות הן באהבתכם, באהבת כללותכם הכלל שכל הפרטים שלכם בו היום וחיים.

כל אחד מכם, כל נשמה בודדת, שמכלל כולכם, הוא ניצוץ גדול וחשוב מאבוקת אור עולמים, המאירה לי את אור החיים. אתם נותנים לי תוכן, לחיים, לעבודה, לתורה, לתפלה, לשירה, לתקוה. דרך הצינור של הויתכם אני חש את הכל, אני אוהב את הכל.

על כנפי הרוח של חבתכם אני מתנשא לאהבת האלהים, והיא מתחייבת לי, מתבררת אצלי, משתלבת בלבבי, מתצמצמת ברעיוני. עמכם, עמי, אומתי, אמי, מקור חיי, עמכם אני מעופף למרחבי עולם. עם נצחכם אני חי חיי נצח, עם פארכם אני מלא הוד ותפארת, עם ענותכם אני מלא מכאובות, עם הצער שבנשמתכם אני מלא מרורות, עם הדעה והתבונה שבקרבכם הנני מלא דעה ותבונה. אוצר חיים הוא לי כל קצב כל חק של מעמד רגליכם. ארצכם, ארץ תקותכם, קודש היא לי, שמייה לי מקור החן, מקור פאר העולמים, כרמלה ושרונה מקור התקוה, מקור הברכה, מקור שון החיים, שיתה ושמירה עוטים לפני הוד ויפעת עד.

11. ספר נועם אלימלך - ליקוטי שושנה

...מפני שהאדם יש לו להתפלל תמיד בעד חברו שלעצמו אין יכול לפעול כל כך שאין חבוש מתיר כו' אבל על חברו הוא נענה מהרה וכל אחד יש לו להתפלל בעד חברו ונמצא זה פועל לזה חפצו וזה לזה עד שכולם נענים וזהו שאמרו ישראל ערבים זה לזה פירוש ערביין לשון מתיקות כמו וקולך ערב מפני שממתיקין זה לזה בתפלתם שמתפללין כל אחד בעד חברו ועל ידי זה הם נענים ועיקר התפלה היא במחשבה מפני שבמחשבה יכול בנקל להתקבל תפלתו בעבור שאין עליה קטרוג וזהו פירוש כל מי שיש לו צעקת לגימה על חברו שצועק בשביל חברו שאין לו פרנסה ודומם פירוש שמעלה תפלתו בעולם המחשבה הקדוש ברוך הוא עושה לו דין # פירוש שפועל רצונו הטוב ונענה בתפלתו :

עע

5. רמב"ם יד החזקה - הלכות תשובה פרק ג

(יא) הפורש מדרכי צבור ואף על פי שלא עבר עבירות אלא נבדל מעדת ישראל ואינו עושה מצות בכללן ולא נכנס בצרתן ולא מתענה בתעניתן אלא הולך בדרכו כאחד מגויי הארץ וכאילו אינו מהן אין לו חלק לעולם הבא ...

א6. שיחות הרב צבי יהודה על התורה / ראה / סדרה ב - תשל"ג / 7. בית המקדש

. השכינה שוכנת בכלל ישראל, ומקיפה את כל היחידים שבעם ישראל, וגם את כל מיליוני היהודים העתידיים להתקבץ בתוך ארצנו, כמו שנמצא במדרש שאם היתה חסרה אפילו שפחה אחת, היה מתעכב כל מעמד הר סיני. כדרך שאין הקב"ה רוצה בגנותו ולא בצערנו, מטעם הקורבה, אף הוא לא ירצה בגנות חברו ולא בצערו ולא בקלקולו וירע לו ממנו כאלו הוא ממש היה שרוי באותו צער או באותה טובה :

7

א2. אורות התורה עמוד יא

כל הלומד תורה הוא מוציא מהכח אל הפעל את מציאות חכמתה מצד נפשו, ובודאי אינו דומה האור המתחדש מצד חיבור התורה לנפש זו לאור הנולד מהתחברותה לנפש אחרת, ואם-כן הוא מגדיל התורה ממש בלמודו, וכיון שהקב"ה רוצה שיגדיל תורה, הדרך הישר הוא שילמד האדם מצד אהבתו את האור הגדול, שרוצה השי"ת בגילוי מציאותו, שיתגדל יותר ויותר. ומכל-שכן לחדש בתורה, שהוא ודאי הגדלת התורה ממש באור כפול.

ב2. ספר רוח חיים על אבות - פרק א משנה ב

וכוללו של דבר שמיום שנתקנה לא היה בעולם שתי תפלות שיעשו רושם שוה למעלה ושיעלו למדרגה אחת. כי משונה בזה תפלת היום מתפלת אתמול כי יעבור והכל תלוי בתיבות אלו. ולכך הוצרך נבואה לזה וכל הכוונות והסודות שנתגלו על התפלה עד היום אינם כטיפה מים הגדול נגד הכוונה שהשיג הקטן ממאה ועשרים זקנים וגם הגדול שבהם לא השיג רק כפי ערכו ושורש נשמתו. 4. אוה"ק ג רכא

כל אדם צריך לדעת, שקרוי הוא לעבוד על פי אופן ההכרה וההרגשה המיוחד שלו, על פי שורש נשמתו, ובעולם זה, הכולל עולמים אין ספורות, ימצא את אוצר חיי... חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם. גדולה ענותנית זו מאשרת היא את האדם, ומביאתו לשלמות העליונה, העומדת ומחכה לו, ובהיותו צועד בדרך חיים בטוחה זו, במסלולו המיוחד, באורח צדיקים המיוחד שלו, ימלא גבורת חיים ועליזות רוחנית, ואור ד' עליו יגלה, מהאות המיוחד שלו בתורה, יצא לו עזו ואורו.

ב1. נתיב אהבת ריע

וכל זה שראוי לאהוב את חברו מפני שנברא חברו בדמותו ובצלמו, ומפני שיש להם דמות וצלם אחד הרי בצד הזה חברו והוא עצמו דבר אחד כאשר יש להם צלם אחד לגמרי... ודבר זה תכלית התורה שיקנה האדם מעלה זאת העליונה הוא צלם האלהים.

ג1. תומר דבורה פ"א

לכך ראוי לאדם להיות חפץ בטובתו של חברו ועינו טובה על טובת חברו וכבודו יהיה חביב עליו כשלו, שהרי הוא - הוא ממש. ומטעם זה נצטוונו (ויקרא י"ט, י"ח): "ואהבת לרעך כמוך". וראוי שירצה בכשרות חברו ולא ידבר בגנותו כלל ולא ירצה בו.

ד1. סידור הרמ"ק

...וסוד שכינה בגלות היינו נשמותן של ישראל מפוזרות...וקלפה מפסיק בין נשמה לנשמה.

3. עולת ראייה ב עמוד שנו

אלהי, עד שלא נוצרתי איני כדאי, ועכשיו שנוצרתי כאלו לא נוצרתי. לפני שנוצרתי, כל אותו הזמן הבלתי מוגבל שמעולם עד שנוצרתי, ודאי לא היה דבר בעולם שהי' צריך לי. כי אם הייתי חסר בשביל איזו תכלית והשלמה הייתי נוצר, וכיון שלא נוצרתי עד אותו הזמן הוא אות, שלא הייתי כדאי עד אז להבראות, ולא היה בי צורך כי אם לעת כזאת שנבראתי, מפני שהגיעה השעה שאני צריך למלא איזה דבר להשלמת המציאות.

4. שפת אמת ספר ויקרא - פרשת בחקותי - שנת [תרל"ב]

כל אדם נברא על דבר מיוחד מה שא"א לאדם אחר לתקן רק הוא. וכן כל שעה ושעה. ואעפ"כ כשאני לעצמי מה אני. שהעיקר לבטל עבודתו לכלל ישראל. וז"ש והיו רגלי מביאות לבתי כנסיות כו' עכ"ד. והשייכות לפי אם בחקותי כנ"ל שמי שאינו חפץ לגרמייהו רק להיות בטל להשי"ת בוודאי הוא רק ע"י ביטול לכלל ישראל :

א4. ספר פרי צדיק פרשת שקלים - אות ד

אבל באמת כל אחד מישראל הוא מוגדל בדבר אחד על כל ישראל ובדבר זה הוא בחינת מלך על כל ישראל... וכל אחד יש לו דבר אחד שבוה הוא נכתר בכתר על כל ישראל

ב3. ערפלי טוהר עמוד נא

יש בהאישיות הפרטית של כל יחיד ענין איכותי יותר נשגב ונעלה ממה שיש בהכלל כולו על ידי ערך הקיבוץ שלו, והצד העליון הזה האישי הוא המאיר ומחיה את הכלל כולו. ולפי רוממות הערך של האישיות, ולפי ריבויים של האישים גדולי הערך, הכלל מתעלה מאד מאד בערכו הכללי, והעלייה הכללית היא שיהיה לגמרי מתאים אל הגודל האישי היותר שלם.

א5. רצ"י על עו"ר ב

היה אומר כי ההוצאה את עצמו מקדושת כלל ישראל היא עושה את הכפירה בעיקר. כי קדושת האמונה של התורה והמצווה קשורה וקיימת באחוזתה בכלל ישראל.

ב5. עין איה ברכות 26

מהדר אפ"י לבי כנשיתא. גם בזה יש רמז, שהכלל הוא נכון רק אם הכוונה של אותו הפורש לפרש מן הציבור לחלוטין, ולדרוך בעצמו בדרך עבודה כפי חזיון לבבו, אז אפ"י יהי גדול שבגדולים הוא בכלל הרשעים, אבל אם מגמת פניו הוא להיות נכלל ומשתתף עם הציבור אלא שלפעמים צריך ללכת בדרכי עבודה לפי ערכו ומצבו, לית לן בה.

ג3. ע"ר פה

ויאמר אליו, אברהם. כשד' קורא אל האדם בשמו, הרי זו קריאה, המטבעת את האדם בעצמיותו. כאשר שרי קודש העליונים הרבה זמנים ישנם בחייהם, שמם אינם כלל מוכרים לעצמם בתור עצמיות מיוחדת, שיש לה הויה וענין, וק"י תשוקה, שאיפה וחפץ פרטיים... וכדי לתמם את חזון הנסיון בכל עמקו וגבורתו, קרא האלהים אליו: אברהם.

ד4. שמונה קבצים ז קפב.

העולם הרוחני בונה כל אחד ואחד לעצמו בקרבו. כל תכונת ההקשבה אינה כי אם הכשרה לבנין הנצחי העצמי של היחיד. כל מרכז התורה הוא הפסוק של שמו הפרטי, זהו כל כובד הדין, כל עומק השאלה, כל איום האחריות, כל חיבוט הקבר. ויש אשר הקשבתו היא כל כך מפולשה, עד שאובד הוא את הריכוז העצמי, יודע הוא שמות רבים, רק את שמו שכח ולא ידע. אז כל עמלו לריק הוא, ואין לו תקנה כי אם על ידי ערלת אוזן כבירה, שמונעתו מכל הקשבה. ואחרי ההירוס הגדול הזה, החרשות שהיא איבוד כללי, חרשו נותן לו דמי כולו, הוא שב ומתחדש בצורה חדשה, תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש. רזי הרזים של עת לעשות לד' הפרו תורתך, חיזוק לבן של רשעים ונעילת דלתי תשובה מהם, זהו עומק החסד, המיית הרחמים העליונים מעל כל גבול. אבל כמה רע ומר הוא צער גילגול יצירה זה, איבוד כל התכנית הקדמונית, והתחדשות האופי בפנים חדשות, אפר תחת כפות רגלי צדיקים, ומדרס לכל היקום. וממעמקים תהומיים הללו, עולם חדש מתכוון, אפס המץ, ברוך עמי מצרים ומעשי ידי אשור, מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק.

ספר במדבר פרק כא

- (א) וישמע הכנעני מלך ערד ישב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי:
(ב) וידר ישראל נדר לדי' ויאמר אם נתן תתן את העם הזה בנדי והחרמתי את עריהם:
(ג) וישמע ד' בקול ישראל ויתן את הכנעני ויחרם אתהם ואת עריהם ויקרא שם המקום חרמה:

רש"י על במדבר פרק כא פסוק א

וישב ממנו שבי - אינה אלא שפחה אחת.

א1. שמות יט

(כא) ויאמר ד' אל משה רד העד בעם פן יחרסו אל ד' לראות ונפל ממנו רב.

רש"י ונפל ממנו רב - (מכילתא) כל מה שיפול מהם ואפ"י הוא יחידי חשוב לפני - רב.

ב1. רמב"ם יד החזקה - הלכות יסודי התורה פרק ה

(ה) נשים שאמרו להם עובדי כוכבים תנו לנו אחת מכך ונטמא אותה ואם לאו נטמא את כולכן יטמאו כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל וכן אם אמרו להם עובדי כוכבים תנו לנו אחד מכם ונהרגנו ואם לאו נהרוג כולכם יהרגו כולם ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל ואם יחדוהו להם ואמרו תנו לנו פלוני או נהרוג את כולכם אם היה מחוייב מיתה כשבע בן בכרי יתנו אותו להם ואין מורין להם כן לכתחלה ואם אינו חייב מיתה יהרגו כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל:

ה1. רש"י על שמות פרק יט פסוק כא

ונפל ממנו רב - (מכילתא) כל מה שיפול מהם ואפ"י הוא יחידי חשוב לפני רב.

גא. הר' סולוביצ'יק "ימי זיכרון"

את העובדה שמישהו חי בזמן מסוים, בתקופה מיוחדת, ובמקום מוגדר, ולא נולד בתקופה אחרת ובנסיבות אחרות, נוכל להבין אך ורק אם נקבל את עצם הרעיון בדבר שליחותו של האדם. ההשגחה יודעת היכן וכיצד יכול הפרט-היחיד על חסרונותיו וכוחות הנפש האצורים בו, לקיים את שליחותו, באילו נסיבות ותנאים ובאיזו חברה היא זה בכוחו של האדם למלא את שליחותו. בורא העולם פועל בהתאם להלכה האומרת כי לא התכן למנות שליח כדי לבצע תפקיד, שהוא למעלה מכוחותיו של השליח. זוהי שליחות שאי אפשר לקיימה, והיא מחוסרת כל ערך, מאחר שאם ממנים אדם למלא שליחות, מן הראוי ליתן לו את היכולת לפעול כשליח. משום כך נברא היחיד בתקופה ובמקום שבהם יוכל לקיים את פעולתו לשם קיום שליחותו.

5. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מ/ב

יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה שנאמר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה בשביל חטא יחידי שחטא אובד ממנו טובות הרבה ר' אלעזר בר' שמעון אומר לפי שהעולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה.

6. אורות התשובה פ"ב

נשמת כל, האצילית, מצטירת לפנינו בהודה וקדושתה, כמה שהלב יכול לספוג; והלא באמת הכל הוא טוב וישר כל כך, והיושר והטוב שבנו הלא הוא בא מהתאמתנו אל הכל, ואיך אפשר להיות קרוע מן הכל, פרור משונה, מופרד כאבק דק שכלא נחשב. ומתוך הכרה זו, שהיא הכרה אלהית באמת, באה תשובה בחיי הפרט ובחיי הכלל.

ערפילי טוהר עד

האדם צריך להכיר מנטייותיו הפנימיות את התוכן שהוא צריך להוציא מן הכח אל הפועל, וישמח תמיד בחלקו, ויחזיק בו בכל תוקף. ואם מרגיש הוא שיש לו תכונה מעורבת מכמה נטייות הפכיות, אל ישים אל ליבו מה שאצל רוב בני אדם נטייה אחת סותרת לחברתה, לחשוב שגם אצלו הדין כן, כי אז יאבד בידיים חלק גדול מעצמיותו. אלא ידון, שכיון שכך הוא טבע נפשו, הינהו מוכשר לאחד בקרבו את הענינים שאצל רוב בני אדם הם מפורדים, והשלמת חוקו תלויה היא דוקא בהשלמתם של כל החלקים וכל הנטייות השונות והמונגדות. וזה נוהג בין בעבודות מעשיות, בין בהשגת תורה וחכמה, בין ברגשי הנפש

ותכונות המידות. כי כלל הכל הוא, שראש דבר תהיה הכרתו הפנימית, ואחר כך תבוא ההכרה החיצונה, שגם היא צריכה, מן הסביבה ומן העולם בכללו.

אורות ישראל / פרק ו / ח > אורות קס ח <

< אורות קס ח >

קטנות האמונה ורחוקו של אדם מן הקדשה העליונה בא מתוך שאין בידו לרומם את ערף עצמו, עד שיקבע בלבו הרעיון הגדול איך שגדלה אלהית ראיה לו. הגדלה העליונה, המסערת את כל רעיון מגבל, אשר להמחשבה האלהית, היא באימה הנרא מגרשת את רוח האדם מגבולה, כל זמן שלא ירומם וינשא, במחשבות של קדש ובאחרות חיים של טהר, לחוש בעצמו את התאמתו אל גדולה זו. וביחוד הדבר נוגע לישראל. קרבת האלהים הלאמית צריכה אמונה גדולה של גאות לאמית במדה רוממה כל-כך, עד שיקבע בלב הרעיון העליון,

עמוד קסא

שההתגלות הלאמית ראיה לה. אמנם גאות קדש זו, כשם שהיא עדינה בגאון כך היא שבוצה בענוה גדולה, והענוה האלהית, הבאה מתוך הגדלה, ומתחברת עמה, היא מופיעה על האפי הנשפתי של כנסת-ישראל, ואמונתה בקרבתה אל אל-עולם קונה שמים וארץ, אשר אין חקר לגדלתו, משתרשת בתוך מעמקי נשמתה, והיא מתקדשת, מתעלה, משתחררת, ומתפינה עצמה לגאולה שלמה.

עין איה / ברכות ב / פרק תשיעי-הרואה / רכה. ברכות סא/ב

רכה. ברכות סא/ב

ואמר רבא לא נברא העולם אלא בשביל אחאב בן עמרי ור"ח בן דוסא, לאחאב העוה"ז ולרחבי"ד העוה"ב. מצד אהבת עצמו ואהבת הכלל כולו, הם כסותרים זא"ז. כשיה"י אדם קובע עצמו לאהבת עצמו, תה"י אהבת הכלל רחוקה מכליותיו, וכשיתגבר באהבת הכלל, תה"י אהבת עצמו בטלה אצלו. אמנם ראוי הוא שיה"י האדם חש טעם אהבת עצמו בכל תקפו, ועם כל עומק הרגשתו באהבת עצמו יהי מבטל אהבתו הפרטית לצורך ותכלית אהבת הכלל, אז יצא האור האמיתי בצדקת האדם שממנה תוצאות גדולות למעשה הטוב ודרך ד'. והנה מדת האהבה לעצמו במדה גדושה מצינו אצל אחאב לפי מצב רשעו, וביותר עובדא דנבות, שכל שבמשפט יעמיד ארץ יעות משפט בעדי שקר, כדי להפיק אהבתו הפרטית לעצמו להיות לו גן ירק. לעומת זה ביטול אהבת עצמו עד קצה האחרון ונתונה לאהבת הכלל, מצינו ברי"ח ב"ד המסתפק בקב חרובין מע"ש לעי"ש וכל העולם כולו ניזון בזכותו. הרי שהיתה נפשו עורגת לזה שיטיב ד' לכל העולם עד בלי די, והוא לא יחוש להנות מכל טובו של עולם. והנה כל ערך בפ"ע הוא רק חצי המציאות, והמציאות השלמה היא שתה"י אהבת עצמו בלב של אדם גדולה, כי מצד עצמה אין חסרון באהבת עצמו כ"א אדרבא מעלה גדולה היא. אלא שכל זמן שאין העולם בשלימותו עלינו להרחיקה, מפני שבכל מקום שתבא תה"י גוררת עמה אהבה זו עול הבא לרגלי דחיית אהבת זולתו ואהבת הכלל מאהבת עצמו. אבל אם יצויר שעם האהבה היותר גדולה לעצמו תבא יחד ג"כ אהבת הכלל היותר אדירה, אז ודאי הוא טוב וישר, ע"כ העולם נברא כשביל ב' הענינים. אהבת עצמו, מדת אחאב, היא חלק בלתי רע מצד עצמה, והיא ראויה לענין עוה"ז ותיקונו. אלא שצריך להלות עמה אותה אהבת הכלל הטהורה, מדת רבי חנינא בן דוסא, שיכולה ליסד את הרוחניות היותר עדינה ונשגבה, העוה"ב וכשיתקבצו שתיהן אל מקום אחד, אז יהי שכלול עניני עוה"ז ושכלול עניני עוה"ב באות עד מרום מעלתן. והענינים הגשמיים עם הענינים הרוחניים שניהם יפרחו ברב תפארת, ויהיו לתועלת גדול זמני ונצחי אל הכלל והפרט. ובכלל אין אהבת החומריות מצד עצמה שום חסרון כ"א מעלה גדולה לישומו של עולם ותיקונו, והחסרון האחד הוא מפני שע"פ רוב לבו של אדם אינו רחב לקבל בכל שלימות ותוקף שתי האהבות, אהבת החומריות ואהבת הרוחניות בכל שלימותם. אבל המעלה האמיתית היא שישתלם האדם כ"כ, עד שתה"י בו אהבת החומריות ונטיה רבה לישומו של עולם גדולה כ"כ, כמו שתצויר להיות באיש אשר לא יתערב בו שום אהבה רוחנית המונעתו מהתמכרות לאהבת החומריות. ע"כ יהיו מעשיו גדולים בעניני החומריות ותיקוני העולם, ויהיה כ"כ איש נאצל, קדוש אלהים ועובד ברב קדושה לשם השם ית', עד שתהיה פנייתו לצד הרוחניות גדולה כ"כ, עד שתתראה לפנינו כאילו הוא איש שאין לו דבר עם החומריות. ולערך זאת השלימות שנגיע אליה בחסד עליון לעתיד, היא תכונת בריאת העולם שתשתלם ע"י האדם בהשלמה גמורה, בין מצד גשמיותה בין מצד רוחניותה. כי באמת ישנם הרבה דברים שמצד עצמם הם מעלות ויתרונות ואנו רגילים להרחיקם בתור רעות וחסרונות. והדבר בא לא מצד עצמם כ"א מפני שהורגנו להיות איך שהמעלות ההם דוחקים ודוחים את המעלות הגדולות מהם בערך גדול. ע"כ עלינו להשתדל שלא יהיה המצב הזה מתמיד, להיות תמיד יוצא בקשרי מלחמה, לדחות מעלות ויתרונות יהיו בערכנו גדולות או קטנות, רק להרחיב כ"כ כשרונינו, גבורת נפשינו וטהרת לבבינו, עד שכל מעלה תתן עז לחברתה, החכמה והיראה, הגבורה והענוה, הכשרון לכל עסקי העולם בין בהרגל בין בלימודיות, והדבקות והאהבה האלהית וההליכה בדרך ד' כתורה וכמצוה, כולם יחד צריכים להיות בחוברת אחת בנו. ולא די שלא יתנגדו אחד לזולתו כ"א יגבירו כ"א כח זולתו, וכל מעלה תתגלה בכל הודה כאילו לא היו לה שום דבר דוחק ולוקח מקומה. וכן הנטיות הגשמיות והרוחניות, כשתתגלה הנטיה לענינים של תיקוני החומריות בתוקף גדול כ"כ, כערך הראוי להתגלות אצל איש שאין לו כל מושג רוחני כאחאב, האיש המגושם שלא היה לו אפשר לצייר ברצונו שלימות רוחנית מפני רוב התמכרו אל החומריות כאשר אנו רואים ממעשיו. ועם זה תה"י כ"כ חזקה הנטיה הרוחנית לתורה ולעבודה ולכל מדה קדושה כר' חנינא בן דוסא, שלא הי' לו דבר וענין בעסקי החומר. לעת מעמד של שלום גדול כזה בין הגשמיות והרוחניות וכל התלוי בהם, הוא תיקונו של עולם והאופן הראוי לצאת אל הפועל כל חפץ השי"ת בעולמו, שישמח ד' במעשיו, שהוא ית' הוא אל עליון קונה שמים וארץ.

עע

6 מאמרי הראיה ב עמוד 523

ממקור לבבי הכואב על שברי בת עמי אשיב לכבודו על מכתבו היקר, שאני מעיד עלי שמים וארץ, שחבתי היא גדולה, ממש בכל לבבי ובכל נפשי, לכלל עמנו ולפרטיהם ולכל מפלגותיהם, מפני שאני מאמין באמונה שלמה, שכל חלק מהם הוא אבר מיוחד בשיעור הקומה הקדושה והנפלאה שהיא כנסת ישראל כולה במלוא מובנה... ברור לי, בהכרה ברורה ובאמונה שלמה, שגם מתוך הסיעות הסותרות זו את זו, יבנה על ידי עצת ד' גואל ישראל בנין עדי עד, שממנו תוסד גאולתנו השלמה... בכל סיעה

ובכל תנועה ישנם בודאי דברים שאיני יכול להסכים עליהם, אבל זה לא יוכל לגרום, שאהבתי מלאת השלהבת היוקדת בי לעמנו הקדוש ולכל פרטיו תהיה נפגמת. אפילו כחוט השערה והיא עומדת בקרבי במדה שוה למכבדי ולבוזי, את כולם אני אוהב בלא מצרים.

(7) מידות הראי"ה

מי שמצייר בדעתו, שהוא מתקן את העולמות בעבודתו, ואינו יודע את ערך נפשו ואת סדר הרוחניות הנפשית בכללה, הוא מלא הזיה ודמיונות כוזבים. אבל מי שיודע, שבכל תקון מוסרי, וכל מדה טובה, כל למוד הגון וכל מעשה טוב, גם הקטן שבקטנים, ואפילו שיחה נאה, הוא מרומם את הרוחניות שבנפשו, והרוחניות הלא היא יסוד כל מציאותה, ונמצא שע"י הרמת הרוחניות שבנפשו מתרוממת כללות נפשו בהיותה, וההויה הפרטית מתיחסת ביחוש קשר אמיץ מאד אל ההויה הכללית, וממילא בהתרוממות חלק אחד של ההויה, מתעלית היא ההויה כולה. ובזה מתקנים באמת עולמות עד אין חקר בכל דבר טוב...

10. ספר דרך חיים - פרק ג משנה י

ואלו ג' חלקים הם חיותו של אדם ומציאותו בעולם, שכאשר האדם אינו נוהג באלו ג' דברים כראוי אין לו קיום בעולם ומבטל את מציאותו. ואלו שלשה דברים הם מציאותו הפרטיות במה שהוא אדם פרטי, אבל אין האדם הפרטי בלבד בעולם, אבל יש לאדם מציאות מצד הכלל במה שהוא תוך הכלל ומצטרף אל הכלל וצירוף זה שהוא מצורף אל הכלל מדריגה בפני עצמו מה שהאדם הוא מצטרף אל הכלל והוא בתוך הכלל, כי בודאי הפרט מדריגה בפ"ע והכלל בפני עצמו ודבר זה ברור...

11. עולת ראייה א עמוד רעב

... וכל זמן שיחשוב האדם רק להשלים את עצמו, אפילו בשלמות רוחנית, אין זה בכלל קדושה. כי במצב הקדושה התרוממות האדם היא אל הטוב והישר מצד עצמו, כפי הכרת האמת המבוררת, מה שאין כן התשוקה לשלמות עצמו, שהיא נמשכת ג"כ מאהבת-עצמו הפרטית, שאינה זקוקה כי-אם לרגש הקיום הטבעי הנטוע בכל חי. על כן עיקר העבודה הרוממה היא להשלים את הכלל ולזכותו ולהיטיב לו, ומי ששם את העבודה הזאת נר לנתיבתו תמיד הוא באמת מתעלה לקדושה, כיון שאין מגמתו לאהבת-עצמו. אבל היחיד כשהוא לעצמו. אי אפשר שיתעלה לקדושה לולא ההתרוממות למעלת הקדושה שע"י הרבים, לטובתם ולזכותם.

(4) אורות עמוד קעא שורה 13

... ואין צדיק בעולם, שיגיע לקרסוליה של כנסת ישראל כולה. ומובן בזה, שהבריאות והיתרון הגשמי של כללות ישראל זהו היסוד לאור העולם, לקודש העולם, לגילוי האלהות בעולם...